

به نام خدا

بر فراز قابلیت‌های مدیران و معلمان

جلد اول

مدل چند وجهی غنی‌سازی فرهنگ آموزش

تألیف: بهمن حوریزاد

نشر لوح زرین

حوریزاد، بهمن، ۱۳۳۰

بر فراز قابلیت های مدیران و معلمان : مدل چند وجهی غنی سازی فرهنگ آموزش / تألیف بهمن حوریزاد - تهران : لوح زرین، ۱۳۸۵.

ISBN:964-8205-93-0 (ج. ۲)

ج ۲

ISBN:964-8205-92-2 (ج. ۱)

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. تدریس اثربخش. ۲. آموختن فعال. ۳. معلمان - اثربخشی. ۴.

معلمان - روابط با شاگردان. ۵. انگیزش در آموزش و پرورش. ۶.

مدرسه ها - مدیریت و سازماندهی. الف. عنوان.

۳۷۱/۱۰۲

ب ۹ ح/ ۱۰۲۵/۳ LB

۷۱۸۲-۸۵ م

کتابخانه ملی ایران

□ بر فراز قابلیت های مدیران و معلمان (مدل چند وجهی غنی سازی فرهنگ آموزش)

□ تألیف: بهمن حوریزاد

□ ناشر: لوح زرین

□ حروف چینی و صفحه آرایی: لایلا چوبینی

□ طرح جلد: سید طاهر حسینی نژاد

□ نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۵

□ شمارگان: ۲۰۰۰

□ بها: ۲۶۰۰ تومان

□ لیتوگرافی: واصف. چاپ: درخشان

□ نشانی ناشر: خیابان کارگر شمالی - خیابان نصرت - پلاک ۲۵۰ - واحد ۱۶

□ تلفن: ۶۶۹۴۹۱۴۷ - ۶۶۴۲۷۰۵۳

□ کلیه ی حقوق نشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

جلد اول

۱۱	مقدمه
۱۹	فصل اول: فرهنگ آموزش، معلم و غنی‌سازی فرهنگ آموزش
۲۰	مقدمه
۲۲	موضوع‌هایی برای بحث و تفکر
۲۳	فرهنگ آموزش
۲۸	آموزش و تربیت فرهنگی
۳۵	معلمان و غنی‌سازی فرهنگ آموزش
۴۳	مهندسی مجدد مدرسه به‌عنوان مکانی برای یادگیری معلمان
۴۶	اصول غنی‌سازی فرهنگ آموزش
۵۰	پژوهش مشارکتی معلمان در کلاس درس
۵۹	فهم مشترک برای حمایت از غنی‌سازی فرهنگ آموزش
۶۲	استاندارد یادگیری
۷۲	ایستگاه خلاقیت مدرسه، رهیافت غنی‌سازی برنامه‌ی درسی از طریق فرهنگ و هنر
۷۴	برنامه‌ریزی مشارکتی
۷۶	چرخه‌ی حمایت مدیران مناطق در فرآیند غنی‌سازی فرهنگ آموزشی
۷۹	باورها و دیدگاه‌ها، بر فراز قابلیت‌های معلمان
۸۵	فهرست منابع فصل

۸۷	فصل دوم: مهارت‌های برقراری ارتباط مؤثر
۸۸	سؤال‌هایی برای بحث در گروه
۸۹	مقدمه
۹۰	مهارت‌های ارتباطی
۹۳	گوش دادن مؤثر، مهارت‌های توجه، پی‌گیری و مهارت‌های انعکاسی، سخن گفتن
۱۰۵	پیام‌های غیرکلامی
۱۰۷	اعتماد کردن
۱۰۷	همدلی
۱۱۰	گفت‌وگو
۱۱۲	فهرست منابع فصل
۱۱۳	فصل سوم: انگیزش تحصیلی
۱۱۴	مسایلی برای تفکر بیش‌تر
۱۱۶	مقدمه
۱۱۸	راهبردهای ارتقای انگیزش تحصیلی
۱۲۱	روش‌های افزایش انگیزش درونی
۱۲۱	روش سرمشق‌دهی
۱۲۲	روش خرد کردن هدف
۱۲۴	روش تقسیم کار
۱۲۴	اجتناب از مقایسه‌ی اجتماعی دانش‌آموزان
۱۲۵	نوآوری در فراهم آوردن فعالیت‌های جالب و جذاب
۱۲۵	روابط و مناسبات معلم با دانش‌آموز
۱۲۶	استفاده از تقویم فعالیت‌ها، طرح‌ها و برنامه‌ها
۱۲۷	پاسخ‌گویی به کار دانش‌آموز و ارزیابی آن
۱۲۸	چند توصیه
۱۳۰	روشی برای افزایش علاقه و انگیزه‌ی دانش‌آموزان برای مطالعه‌ی کتاب و کتاب‌خوانی

۱۳۰	دو کلید بروز انگیزش درونی برای یادگیری
۱۳۱	پاداش‌های سریع برای افزایش انگیزش و یادگیری
۱۳۳	احترام به عقاید خودجوش کودکان
۱۳۳	مثال‌هایی از عقاید علمی کودکان در خصوص موجودات زنده، فرایندهای زیستی، مواد، جو و آب و هوا
۱۳۴	نتیجه‌گیری و کاربرد عقاید کودکان در تدریس
۱۳۵	راه‌های به‌ظهور رساندن و کسب اطلاعات از عقاید کودکان
۱۳+۶	استراتژی‌های کلاس درس برای رشد مهارت‌های فرآیندی
۱۳۸	فهرست منابع فصل
۱۳۹	فصل چهارم: رویکرد یادگیری مشارکتی
۱۴۰	خود را بیازمایید
۱۴۱	مقدمه
۱۴۶	کلاس همیار، مدرسه‌ی همیار
۱۴۶	فواید خاص یادگیری مشارکتی
۱۴۷	طراحی و اجرای رویکرد یادگیری مشارکتی
۱۴۹	تعداد افراد هر گروه
۱۵۰	چگونگی تشکیل گروه
۱۵۲	شکل و آرایش گروه‌ها چگونه باید باشد؟
۱۵۲	به چه وسایل و موادی احتیاج داریم؟
۱۵۳	تشریح وظایف گروه و فرد
۱۵۳	قوانین یادگیری مشارکتی
۱۵۴	نظارت بر رفتار، عملکرد و مناسبات دانش‌آموزان
۱۵۵	مهارت‌های اجتماعی کدامند
۱۵۷	روش‌های یادگیری مشارکتی
۱۵۸	طرح کارایی تیم

۱۶۰	طرح تدریس اعضای تیم
۱۶۲	طرح روشن سازی طرز تلقی
۱۶۴	طرح قضاوت عملکرد
۱۷۰	وظایف مدیر یادگیری در روش های یادگیری مشارکتی
۱۷۱	الف - حمایت از ارتباط متقابل و مؤثر میان اعضای تیم
۱۷۳	محدودیت زمانی، توضیح عبارات
۱۷۴	روش های تأثیرگذاری بر فعالیت های تیم
۱۷۴	مهارت های لازم برای مدیر یادگیری
۱۷۵	رفتارهای مورد انتظار در تیم های یادگیری
۱۷۶	بعضی از نقش های فردی برای افزایش کارایی تیم
۱۷۷	ب - تشکیل و ترکیب تیم ها
۱۷۸	دعوت از صاحب نظران موضوع درسی
۱۷۸	ارزشیابی پایانی کلاس
۱۸۰	جمع بندی پژوهش های انجام شده پیرامون یادگیری مشارکتی
۱۸۶	فهرست منابع فصل
۱۸۷	فصل پنجم: خلاقیت
۱۸۸	نکته ها و سؤال هایی برای بحث و تفکر
۱۸۹	مقدمه
۱۹۲	نظریه ی خلاقیت
۱۹۴	صفات شخصیتی همراه با خلاقیت
۲۰۰	نتیجه گیری
۲۰۰	چگونه خلاقیت ایجاد می شود؟
۲۰۲	مباحث موجود در آموزش خلاقیت
۲۰۵	خلاقیت چیست؟
۲۰۹	فرآیند خلاقیت

۲۱۰	عمومیت توانایی تصور
۲۱۱	عامل سن در خلاقیت
۲۱۱	عامل جنسیت در خلاقیت
۲۱۲	عامل هوش و تحصیلات در خلاقیت
۲۱۳	ابعاد و عناصر خلاقیت
۲۱۶	اصول تورنس
۲۲۱	چگونه بزرگسالان خلاقیت را نابود می‌سازند؟
۲۲۱	نظریه‌ی ندهرمان درباره‌ی خلاقیت
۲۲۴	چند تغییر مطلوب پیشنهادی توسط معلمان
۲۲۶	انگیزه برای خلاقیت
۲۲۸	عوامل مؤثر در کاهش و از بین بردن انگیزه‌ی خلاقیت
۲۳۰	مدرسه و خلاقیت
۲۳۱	ساختار کلاس درس
۲۳۴	موانع پرورش خلاقیت
۲۳۶	شناخت و رفع موانع ذهنی خلاقیت
۲۵۳	اینرسی روانی تفکر
۲۵۷	فهرست منابع فصل
۲۵۹	ضمائم
۲۵۹	چند نرمش ذهنی
۲۶۳	پاسخ خود را بیازمایید
۲۶۴	آزمون الگوهای تسلط مغز ندهرمان

مقدمه

خداوند متعال را سپاس‌گزارم که کتاب «بینشی نو در غنی‌سازی مدرسه»، مورد استقبال کم‌نظیر جامعه‌ی آموزش و پرورش کشور قرار گرفته است. امیدواری، نشاط و تلاش جامعه‌ی مدیران و معلمان مدارس کشور برای بهبود کیفیت آموزش و پرورش، ستودنی است.

آموزش و پرورش یک کوشش اخلاقی است و یک مؤسسه‌ی ارزشی محسوب می‌شود. جامعه انتظار دارد یادگیری بهبود یابد، مدارس، ارزش‌ها را به کودکان، نوجوانان و جوانان آموزش دهد و عشق به یادگیری، همکاری در ارتباطات روزانه، مهارت در کسب دانش و بینش و مهارت‌های زندگی و تفکر خلاق را مورد تأکید قرار دهد. چالش پیدا کردن راه‌هایی برای غنی‌سازی فرهنگ آموزش در مدارس و کلاس‌های درس و افزایش میزان تحقق هدف‌های آموزش و پرورش، سرمایه‌گذاری مهمی است که باید بدان پرداخت.

تأکید آموزش و پرورش قرن بیست‌ویکم باید به‌جای تدریس، بر یادگیری متمرکز شود، بنابراین لازم است تغییرات عمده‌ای در برنامه‌های آموزشی و درسی به‌وجود آید و یادگیری جای خود را به تشویق دانش‌آموزان بر پرورش تفکر منطقی و علمی و کسب مهارت‌های تحلیل و چاره‌جویی، بدهد.

باور داریم که بهبود کیفیت یادگیری اتفاقی نخواهد بود، یقیناً هر گونه بهبود کیفیتی مستلزم تلاش عالمانه و عاقلانه (برنامه‌ریزی) خواهد بود. این برنامه باید با رویکردی جامع و فراگیر و مبتنی بر تفکر نظام‌مند، طراحی و اجرا شود.

کتاب حاضر مجموعه‌ای از الگوها و رویکردهای یاددهی - یادگیری نیست، بلکه کوششی است برای غنی‌سازی فرهنگ آموزش معلمان، مدیران، کارشناسان و کلیه‌ی کسانی که درگیر با مسایل یاددهی - یادگیری هستند.

مراد از غنی‌سازی فرهنگ آموزش، وارد کردن فعالیت‌ها و تجارب یاددهی - یادگیری

اکتشافی و خلاقانه، فعالیت‌های گروهی و پروژه‌ای و... در فرآیند یاددهی - یادگیری است. توجه و تأکید بر پرورش کل شخصیت، تأکید بر یادگیری ارزش‌های فرهنگی، اعتقادی و اجتماعی، حفظ روحیه‌ی شادابی و فعال بودن، یادگیری و رشد مهارت‌های ارتباطی و زندگی گروهی، خلاقیت و بالا بردن ظرفیت‌های مغزی و انسانی، خوداندیشی و خود ارزیابی، کانون توجه غنی‌سازی فرهنگ آموزش است. ما بر این باوریم که معلمان و مدیران مدارس، علاقه‌مند به غنی‌سازی و بهبود کیفیت مدرسه و کلاس‌های درس خود هستند و علاقه‌مندند برای توسعه و گسترش مهارت‌های خود با آموزش‌های اثربخش، مورد حمایت قرار گیرند.

پروژه‌ی «غنی‌سازی مدرسه برای رشد»^(۱) این فرصت را برای ما فراهم آورد که با بهره‌گیری از رویکرد پژوهش مشارکتی کارکنان مدرسه، نوارهای ویدیویی از تدریس کارکنان مدارس تهیه شد. مشاهده‌ی این نوارهای ویدیویی توسط معلمان کمک بزرگی به درک درست فرهنگ آموزش ما در کلاس‌های درس کرد.

ما دریافتیم که معلمان ما چه توانمندی‌هایی دارند و باورمان شد که بر فراز قابلیت‌های معلمان، به غنی‌سازی فرهنگ آموزش بپردازیم. در واقع دقت در فرآیند تدریس معلمان، این امکان را فراهم ساخت تا به راهکارهای غنی‌سازی فرهنگ آموزش در کلاس‌های درس دسترسی پیدا کنیم.

اطلاعات به‌دست آمده، نگرش ما را تغییر داد و این نگرش را تقویت کرد که غنی‌سازی فرهنگ آموزش شدنی است، فقط کافی است، توانایی‌های مدیران مدارس و کارکنان آن را

۱- برای آشنایی بیش‌تر با پروژه‌ی غنی‌سازی مدرسه برای رشد به کتاب بینشی نو در غنی‌سازی مدرسه، تألیف نگارنده، از انتشارات لوح زرین، چاپ ششم، مراجعه نمایید.

باور داشته باشیم.

آنچه در حال حاضر باید کشف شود، پیدا کردن راههایی برای فراهم آوردن آن نوع فرصت‌های یادگیری است که دانش‌آموزان به منظور رسیدن به هدف‌های آموزش و پرورش در هر دوره‌ی تحصیلی به آن‌ها نیاز دارند. افزایش میزان تحقق هدف‌های آموزشی و پرورشی مستلزم آن است که آن‌چه هم‌اکنون در مدارس و کلاس‌های درس جریان دارد، مطلوبیت بیش‌تری پیدا کند.

آن‌چه را که دریافتیم این بود که در مدارس ما علاقه‌ی فزاینده‌ی کارکنان مدارس و اولیای دانش‌آموزان به کیفیت فرآیند یاددهی - یادگیری، در حال شکل گرفتن است. به نظر ما این علاقه‌ی رو به رشد، یکی از چشم‌گیرترین و امیدبخش‌ترین پیشرفت‌های آموزش و پرورش کشور را نوید می‌دهد.

وقتی که برای اولین بار تفکر غنی‌سازی را با راهنمایی‌های زنده‌یاد مهندس جعفر علاقه‌مندان، ریاست وقت سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در یک مدرسه‌ی ابتدایی شهر تهران به عمل تبدیل کردیم، بسیاری از نگرش‌ها بازسازی شد و با برداشتن گام‌های کوچک، اما حساب شده، باورمان شد، بهبود کیفیت شدنی است. آموزش کارکنان برای بالا بردن ظرفیت‌ها و توانایی‌ها، انجام مطالعات آسیب‌شناسی علمی - عملی و جست‌وجوی راه‌کارهای غنی‌سازی مدرسه برای رشد به‌صورت خودجوش از دل و درون مدرسه جوشید و به عمل درآمد. ورود مفاهیمی جدید مثل، غنی‌سازی، آسیب‌شناسی، خلاقیت، مشارکت و موفقیت، چهره و رنگ‌مایه مدرسه را تغییر داد، همه به فکر پژوهش مشارکتی و مطالعات بالینی افتادند.

مطالعات آسیب‌شناسی در مدرسه و آموزش و پرورش، دقیقاً نوید روشن کردن مسایل،

شفافیت مشکلات و پیچیدگی‌ها و غنی‌سازی آموزش و پرورش را می‌دهد.

باور و عقیده‌ی ارزشمندی که در این مطالعات تقویت شد، این بود که: آموزش و پرورش کشور نیازمند کار بالینی است و نیاز به نظریه‌پردازی و مدل‌سازی دارد.

همگی ما تصدیق می‌کنیم که آموزش و توسعه‌ی نگرش، دانش و توانمندی‌های کارکنان مدارس بخش مهمی از اجرای طرح غنی‌سازی مدرسه را تشکیل می‌دهد. مدیران و معلمان باورشان شده بود که کارگاه آموزشی علمی-کاربردی چند ساعته در مدرسه‌شان برای برداشتن یک قدم به‌سوی بهبود کیفیت و رشد، بهتر از نصایح فیلسوف مآبانه‌ی سمینارها در طی چند روز بود.

آنچه که در فرآیند طراحی، اجرا و ارزیابی پروژه‌ی «غنی‌سازی مدرسه برای رشد» بیش از دیگر محورها اولویت اول را به خود اختصاص داد، غنی‌سازی معلم و فرهنگ آموزش مدرسه بود. چرا که معلم دارای نقشی محوری است و اوست که کارگزار اصلی آموزش و پرورش است و تحقق هدف‌های نظام آموزش و پرورش وابسته به اوست. در واقع، تعامل چهره به چهره‌ی معلم با دانش‌آموزان است که وی را در موقعیت ممتاز و منحصر به فردی قرار می‌دهد.

اغلب در طی زمان اجرا مشکلاتی پیش می‌آمد و اتفاقاتی می‌افتاد که غیر منتظره و غیر قابل پیش‌بینی بود، جلسات مکرر کارکنان مدرسه، هم‌گرایی اعضا را در پی داشت، جلسات نه تنها وسیله‌ای برای بیان و ابراز مشکلات بود، بلکه فرصتی برای اعضا ایجاد می‌کرد تا اطلاعات و تجربیات و عقاید خود را رد و بدل کنند و هم‌دیگر را مورد تشویق و حمایت قرار دهند.

پیدا کردن زمان برای جلسات کارگاه‌های آموزشی و پژوهش‌های مشارکتی کارکنان کار

ساده‌ای نبود، برخی مدارس به راحتی اقدام کردند و برخی به سختی این کار را انجام می‌دادند، جایی که جلسات نامنظم و نامرتب بود، روحیه نیز پایین بود.

در فرآیند اجرای طرح، زمان و انرژی زیادی برای تولید مواد آموزشی، هماهنگی مدرسان کارگاه‌های آموزشی، برگزاری کارگاه‌ها، جمع‌بندی یافته‌های مطالعات آسیب‌شناسی، پژوهش مشارکتی کارکنان مدرسه (طراحی، اجرا)، ارزیابی تدریس‌های معلمان، بررسی مشاهدات ناظرین، بررسی نوارهای ویدیویی، اصلاح و تکمیل طرح‌ها، هدف‌گزینی و برنامه‌ریزی رشد مدرسه، صرف شد، این طرح با همکاری و هم‌دلی تمام به‌خوبی اجرا شد و پیش رفت و به هدف‌های خود دست یافت و در سال سوم (یک سال طرح اولیه، دو سال طرح ۳۸ مدرسه) در سطح ۱۰ استان مورد تأیید قرار گرفت.

صرف خواندن کتاب فایده‌ی بسیار کمی خواهد داشت، اما کسانی که مهارت‌های غنی‌سازی را با پشت‌کار و به شکلی خلاق، در تدریس روزمره‌ی خود به‌کار می‌برند، متوجه تحول مهمی در میزان و کیفیت موفقیتشان در تدریس خواهند شد.

ما در تدریس دقیق مهارت‌های غنی‌سازی، احساس صلاحیت بیش‌تری می‌کنیم، زیرا آن‌ها را به راحتی به‌دست نیاورده‌ایم، ما نیز با بسیاری از بن‌بست‌ها مبارزه کرده‌ایم، آموخته‌هایمان را به کار بستیم، آموزش دادیم و در موردشان مطلب نوشتیم. به همین خاطر است که اکنون می‌توانیم شما را در غلبه بر بسیاری از مشکل‌های مربوط به فراگیری و کاربرد این مهارت‌ها کمک کنیم.

اگر کار نویسندگی کتاب در زمینه‌ی فرهنگ آموزش و راهکارهای غنی‌سازی را با شتاب زیاد و در مدت زمان کمی آغاز می‌کردیم، این قدر بر سر اثربخشی آن‌ها اطمینان نمی‌دادیم، ولی این صفحات را با اطمینان از این نکته می‌نویسیم که مطالب آن برای خواننده‌ای که آن‌ها

را به کار می‌گیرد، بسیار سودمند خواهد بود. چرا که از سال‌های پیش که تدریس دروس تخصصی رشته‌ی علوم تربیتی و مشاوره را در دانشگاه‌های مختلف آغاز کردیم، و اکنون که بیش از هزار و پانصد کارگاه آموزشی برای مدیران سطوح مختلف آموزش و پرورش، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مراکز تربیت معلم، معلمان و اولیای دانش‌آموزان برگزار کرده‌ام، این مهارت‌ها را در طول زمان و همراه با تأمل و تفکر نگارش می‌کنم.

شرکت کنندگان در کارگاه‌های آموزشی در پایان هر کارگاه با صراحت اعلام کرده‌اند که رویکردهای جدید در کلاس آن‌ها موفق بوده است و زندگی شغلی خود و تحصیلی دانش‌آموزان و دانشجویانشان را تا حد زیادی غنی‌تر کرده است. همگی آن‌ها دستاوردهای این کارگاه‌ها را در مقایسه با سایر جلسات آموزشی، کاربردی‌تر و بسیار اثربخش ارزیابی کرده‌اند.

در برگزاری کارگاه‌های آموزشی، مشارکت معلمان مجرب که خود روش‌های جدید را در کلاس‌های خود اجرا می‌کردند و بازخورد می‌دادند بسیار ارزشمند بود. همکاری و مشارکت ما با یک‌دیگر در اداره‌ی کلاس، به گونه‌ای بود که شرکت کنندگان در پایان کارگاه اظهار می‌داشتند، امروز در کارگاه، الگوی مشارکت را عملاً دیدیم و تجربه کردیم و این برای ما فوق‌العاده بود.

کافی است شما هم برای خودتان همکاری را انتخاب کنید و با یک‌دیگر در طراحی، اجرا و ارزیابی تدریس، مشارکت کنید.

کتاب حاضر را که با سیری در درون دانش و تجربیات خود و بررسی چگونگی غنی‌سازی فرهنگ آموزش در تعامل با دیگران آغاز کرده‌ایم، تفکرات، پژوهش‌ها، آموزش‌ها و نوشته‌های دیگران، هم‌چون زنده‌یاد مهندس جعفر علاقه‌مندان، دکتر محمدرضا سرکار آرانی

و کارگاه‌های آموزشی گروه مشاوران نوآوری آموزشی (خانم‌ها، حائری‌زاده و محمدحسین و قاسم خان) تقویت کرده است.

هم‌چنین باید از دانشجویان کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی مختلف نیز که در افزایش درک ما سهم زیادی داشته‌اند، به‌طور ویژه تشکر و قدردانی کنم. همراه با تلاش آن‌ها برای غنی‌سازی فرهنگ آموزش، ما نیز به راه‌های ساده‌تر آموزش این مهارت‌ها دست یافته‌ایم و همراه با کوشش و تعامل با آن‌ها، ضعف‌های نظریه‌ها و روش‌ها را کشف کرده‌ایم و بسیاری از مثال‌های موجود در کتاب از تجارب آنان سرچشمه می‌گیرد.

در خاتمه باید عرض کنم، بیش‌تر کارهایی که باید انجام شود، مثل بهبود نظام آموزشی، شرایط بهتری برای زندگی فراهم خواهد کرد و فضای مدرسه‌ای که بهبود یادگیری اولین و مهم‌ترین دغدغه‌ی مدیریت و کارکنان باشد، لذت‌بخش‌تر خواهد شد.

و باید بدانیم که دست زدن به راه‌حل‌های ضروری مثل غنی‌سازی فرهنگ آموزشی، ناملایمات کوچکی ایجاد می‌کند، سر باز زدن از این راه‌حل‌های کوچک، به مصائب و دشواری‌های بزرگی در آینده منجر خواهد شد.

و یادمان باشد مشکل ما این نیست که راه‌حل‌های مسایل ما دشوارند، مشکل بزرگ ما این است که بدانیم مسایلی داریم که باید راه‌های حل آن را بیابیم. اگر این مطلب درک نشود، هیچ‌کاری انجام نخواهد شد.

کتاب در دو جلد مشتمل بر یازده فصل منتشر خواهد شد. هر فصل ضمن استقلال و کامل بودن به فصول دیگر کتاب مرتبط است و مجموعه‌ی آن‌هاست که پازل غنی‌سازی را تکمیل می‌کند. بنابراین توصیه می‌شود مدیران و معلمان محترم با مطالعه و بهره‌گیری از محتوای دو مجلد به غنی‌سازی فرهنگ آموزش و برنامه‌ریزی رشد و بهبود عملکرد مدرسه‌ی خود

اقدام کنند.

معنای غنی‌سازی فرهنگ آموزش، خود حرکت، یعنی غنی‌سازی است و غنی‌سازی فقط یک تعریف دارد: آن را باید باور کرد.

لازم می‌دانیم از انتشارات وزین لوح زرین به‌خاطر مساعدت‌ها و چاپ و انتشار این اثر، صمیمانه تشکر نماییم. همچنین از خانم لیلا چوبینی برای زحمات حروف‌چینی و صفحه‌آرایی و از آقای سیدطاهر حسینی‌نژاد برای طراحی جلد کتاب تشکر و قدردانی نماییم. اطمینان داریم از طریق انتشار اندیشه‌ها و تأملات، ساختارهای فرهنگی لازم برای حرکت به سمت غنی‌سازی و بهبود کیفیت آموزش و پرورش تشکیل شده و موجبات رشد و توسعه‌ی آموزش و پرورش کشور را فراهم خواهیم ساخت.

بهمن حوریزاد

اسفند ۱۳۸۴